

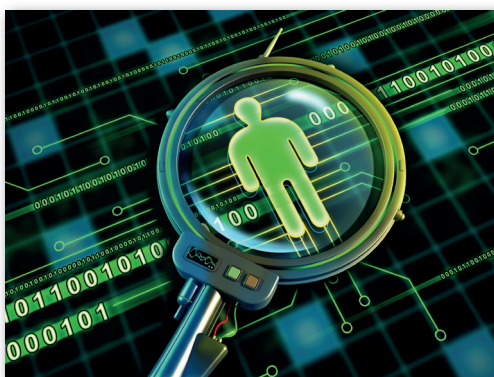
Az online kommunikáció szerepe

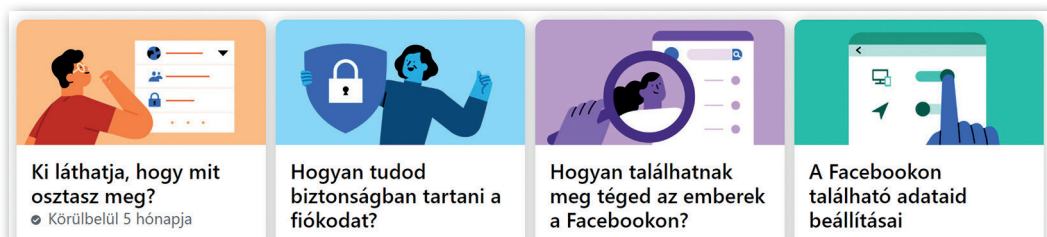
A tavalyi évben megismerkedtünk az online kommunikáció legfontosabb eszközeivel. Ezek az eszközök átalakították a mindennapi életünket. Segíthetik a közösségi életünket, alkalmasak információszerezésre. Egyre több hivatalos ügyet intézünk az online térben. Tanuláshoz sok esetben online formában használunk tananyagokat, videókat, a kötelező olvasmányok jó része akár elektronikus formában is elolvasható. Időnk egyre nagyobb részét töltjük online környezetben, ezért érdemes átgondolnunk, milyen szabályokat kell betartanunk, milyen veszélyforrásokra érdemes odafigyelnünk.

Digitális lábnyom

Az online kommunikáció során sok olyan tevékenységet végzünk, amelynek eredménye valamilyen formában mentésre kerül. Vannak olyanok, amelyeket a saját gépünkön tárolunk el vagy amelyeket online tárhelyre mi magunk helyezünk el, és olyanok is, amelyeket a meglátogatott webhelyek, közösségi oldalak tárolnak rólunk automatikusan.

A feltöltött képeink, videóink, bejegyzéseink a portálokon megőrződnek, de más adatokat is tárolhatnak rólunk a rendszerek. Ilyenek lehetnek a közösségi oldalakon folytatott tevékenységeink, reagálások, kattintások, megjelölések, a megtekintett videók, a kiadott kereséseink. Akár azt is tárolhatják a rendszerek, hogy mikor, melyik pontján tartózkodunk a világnak, megfigyelhetik a szokásainkat, például, hogy mikor jelentkezünk be, vagy mikor megyünk aludni. Ezek az adatok sokat elárulnak rólunk. Egy-egy meg gondolatlanul elhelyezett tartalom, akár sok évvel később felbukkanva kellemetlenségeket okozhat. Az online világban való tevékenységünk során keletkezett, különböző szervereken megtalálható adatok összességét nevezzük *digitális lábnyom*nak. Digitális lábnyomunkat a közösségi oldalak használata és a nem megfelelő biztonsági beállítások nagymértékben növelhetik. Érdemes figyelni a digitális lábnyomunk karbantartására. Nézzük át az általunk létrehozott tartalmakat, a rólunk tárolt információkat! Távolítsuk el időről időre a már nem használtakat, és tekintsük át a biztonsági beállításokat! Az általunk elhelyezett tartalmak legyenek olyanok, amelyeket később is vállalhatunk, és amelyek nem okoznak kárt, ha esetleg más birtokába kerülnek. Fontoljuk meg, kinek mihez adunk hozzáférést, korlátozzuk a tartalmak láthatóságát! Óvatosan fogadjunk valakit az ismerőseink közé!

► Adatvédelmi beállítások a Facebookon

A felkeresett weboldalak gyakran helyeznek el kis méretű, adatokat tartalmazó fájlokat a számítógépünkön, amelyeket a webszerver és a böngészőprogramok közötti kommunikáció során használnak. Az ilyen adatfájl **sütnék (cookie)** nevezük. Szerepük elsősorban az, hogy webhely szolgáltatásait kényelmesebb, testreszabottabb formában vehessük igénybe. A süti legnagyobb része nem veszélyes, de adatokat tárolnak rólunk, ezért érdemes időnként a feleslegeseket törölni.

Feladatok

1. Nézzünk utána, mit tárolnak rólunk az egyes közösségi oldalak! Keressük meg a biztonsági beállításokat, és tekintsük át!
2. Az alábbi részlet az Instagram biztonsággal kapcsolatos tanácsaiból származik. Keressünk olyan konkrét helyzeteket, amelyekkel szemben az alább javasolt beállítások megvédhetnek bennünket! Beszéljük meg csoportokban!

- Fontos tisztában lenned azzal, hogy fiókad nyilvános vagy privát fiók-e. Ha [a bejegyzéseidet privátra állítod be](#), ahhoz, hogy valaki megnézhesse bejegyzéseidet, követőidet vagy követési listádat, követési kérést kell küldenie számodra.
- Ha valaki megfélemlít, kérj segítséget egy olyan családtagodtól vagy tanárodtól, akiben megbízol. Lehetőség van arra is, hogy [eltávolíts egy hozzászólást](#), amelyet egy általad megosztott fényképhez írtak, illetve hogy [jelentsd a megfélemlítést vagy a zaklatást](#) a Súlyközponton keresztül.
- Ügyelj arra, hogy csak olyan fényképeket és videókat tegyél közzé, amelyek szélesebb közönség (szüleid, tanáraid vagy munkáltatód) előtt sem okoznak kellemetlenséget számodra.
- Soha ne egyezz bele olyasmibe, illetve olyan tartalom megosztásába, amely kellemetlen számodra.

► Biztonsági tippek – Instagram

Viselkedés az online közösségben

A digitális világ használata során be kell tartanunk bizonyos írott és íratlan szabályokat. Ezek a szabályok több forrásból származhatnak. Egy részüket a különböző oldalak használatba vételével, az ott történő regisztrációval elfogadjuk. Ritkán olvassuk végig ezt a szabályrendszert, de ettől függetlenül érvénybe lép, amikor elkezdjük használni az oldal szolgáltatásait.

Az online kommunikáció illemszabályait összefoglaló néven *netikett*nek nevezük. Az illemszabályok sokfajta helyzetre vonatkozhatnak, és az új kommunikációs formák elterjedésével egyre bővülnek.

Az online kommunikáció során be kell tartanunk a törvényeket. Nem sérthetjük például mások személyiségi jogait, az adatvédelmi szabályokat vagy a szerzői jogokat.

Az online kommunikáció a fogyatékkal élők számára sokszor könnyebb kapcsolattartást ad másokkal. Az online térben nagyobb körből választhatják meg a kommunikáció eszközeit és formáit. Tovább javítják helyzetüket a különböző szoftverekbe beépített kisegítő lehetőségek, például nagyító, virtuális billentyűzet, szövegfelolvasás. Fontos, hogy az egyes helyzetekben rájuk is gondoljunk.

Az online kommunikáció során fennáll annak a veszélye, hogy *online zaklatás (cyberbullying)* valamilyen formáját szenvedjük el. Online zaklatásnak tekintjük, ha valakit az online kommunikációs felületen visszatérően megaláznak, nevetségessé tesznek, fenyegetnek. Az online bántalmazás elől nehezebb elmenekülni, és általában nyilvánosság előtt történik. A bántalmazás elkövetőit bátrabbá teszi, hogy az online térben könnyebb elrejtőzni.

Fontos figyelni arra, hogy az online térben is viselkedjünk úgy másokkal szemben, ahogyan fordított helyzetben bennünket sem bántana. Tudnunk kell, hogy mindenkinek más a tűrőképessége. A másik fél érzelmeit az online kommunikáció során kevésbé érzékeljük, ezért sokkal óvatosabban kell viselkednünk. Az online zaklatást nem kell eltűrni! Ha ilyen ér minket, kérjünk segítséget olyan felnőttől, akiben megbízunk!

Kérdések, feladatok

1. Nézzük meg a Tudatosabb internethasználat – Digitális Jólét Program (digitalisjoletprogram.hu) oldalon található Online zaklatás kisfilmet. Beszéljük meg a következő kérdéseket a filmmel kapcsolatban:
 - a. Mi jellemző a filmben látott zaklatási helyzetre?
 - b. Milyen következményekkel járhat a kialakult helyzet a zaklatottra nézve?
 - c. Hogyan lehetne a helyzetet feloldani?
 - d. Kitől kérhet segítséget a bántalmazás elszenvedője?

2. Az online zaklatásnak több formája is ismert.

Csoportmunkában keressük meg, milyen online bántalmazási formát jelentenek az alábbi kifejezések! Párosítsuk a fogalmakat a hozzájuk tartozó leírással! Keressünk konkrét példákat a megvalósulásukra!

1 Zaklatás	A Befektetésre alkalmas pletykák terjesztése valakiről
2 Lejáratás	B Az online közösségből való kirekesztés
3 Lángháború	C Visszatérő támadó, sértő üzenetek küldése
4 Kibeszélés	D Valaki másnak a nevében való posztolás, üzenetküldés
5 Kiközösítés	E Személyes adatok, képek kicsalása, átverés útján történő megszerzése, majd megosztása
6 Identitáslopás	F Személyes információk, titkok megosztása
7 Becsapás	G Dühös, trágár, témába nem illő viták folytatása online felületen
8 Befektetés	H Valótlan hírek, fotók terjesztése, amelyek lejáratják a másikat

3. Keressünk olyan lehetőségeket, amelyek segíthetik a fogyatékkal élők online kommunikációját! Milyen beállításokat tehetünk az operációs rendszerben, a kommunikációhoz használt programokban (pl. böngésző), amellyel megkönnyíthetjük a munkájukat?

Ajánlott olvasnivaló:

http://dl-sulinet.educatio.hu/download/hirmagazin/cikkek/biztonsagosinternet/www_HU.pdf